

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja restaureerimise osakond

Katrin Viirlik

**RAKVERE AMETIKOOLI PEAHOONE
EHITUSLUGU
JA OLEMASOLEVA OLUKORRA HINNANG**

Objekti aadress: Piiri tn.8, Rakvere. Lääne-Virumaa

2010/2011. õ-a. Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse
lõputöö

Tallinn 2011

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

„ ” 2011. a.

.....
(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„ ” 2011. a.

.....

Kaitstud hindele:

.....

„ ” 2011. a.

.....

SISUKORD

1	SISSEJUHATUS	3
2	PÕHIOSA	5
2.1	Ehitusajalooline ülevaade	5
2.1.1	Algne peahoone	5
2.1.2	Ümber- ja juurdeehitused.....	9
2.2	Hoone ehituskonstruksioonide kirjeldus	12
2.3	Olemasoleva olukorra hinnang	14
2.3.1	Hoone tervikuna.....	14
2.3.2	Vahelaed, koridorid, trepikojad	17
2.3.3	Siseviimistlus	22
2.3.4	Katus	22
2.3.5	Aknad ja ukсед.....	24
2.4	Ettepanekud hoone restaureerimiseks.....	27
3	KOKKUVÕTE	28
4	KASUTATUD ALLIKAD	30
5	LISAD	31
5.1	Lisa nr. 1 Asendiplaan	32
5.2	Lisa nr.2 Krundi plaan	33
5.3	Lisa nr. 3 Inventariseerimisjoonised	
5.4	Lisa nr. 4 Väljavõtted 1913 aasta eskiisprojektist	

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva töö objektiks on Rakvere Ametikooli peahoone (endine Õpetajate Seminar), asukohaga Piiri 8, 44316 Rakvere, Lääne-Virumaa. Peahoone on arhitektuurimälestis riikliku registri numbriga 15792. Rakvere Ametikool paikneb kinnistul (katastri number 66301:014:0210) suurusega 6,4ha.. Lisaks koolihoonele asuvad krundil veel kaks peahoonega samal ajal valminud kahekordset kõrvalhoonet, peahoonega ühendusgaleriiga kokkuehitatud õpilaste ühiselamu (valminud 1962.aastal), praktikabaas (valminud aastal 2010) ja veel mõned väiksemad abihooned. Peahoonet ja Piiri tänavat ühendavad puiestee-sõidutee ja kaks jalgteed.

Rakvere Ametikooli peahoone on kolmekordne viilkatusega hoone. Ehitati aastatel 1913-1915 Rakvere Õpetajate Seminari jaoks linna ääremaale; autor Riia õpperingkonna arhitekt A.Gieselbasch. Kujunes Tsaari-Venemaa kõige eeskujulikumaks kooliansambliks. Õpetajate Seminar töötas majas aastatel 1915-1918 ja edasi 1919-1932.

1. augustil 1932 seminar likvideeriti, hooned anti kaitseväge valdusse ja need ehitati ümber diviisistaabiks. Pärast sõda, 16. septembril 1947, peale hoone korrastamist, kolis Õpetajate Seminar tagasi koos harjutuskooliga. Õpetajate koolitamine kestis kuni aastani 1957.aastani. Alates 1957. aastast kuulusid maja ja kõrvalhooned Rakvere Internaatkoolile. 1979.a. kevadel Rakvere Internaatkool likvideeriti. 1979.-1981 oli Piiri tn. 8 hoones Rakvere Sanatoorne Metsakool. 26. juunist 1981.a. anti hoone Kutsehariduskomitee Kutsekeskkoli nr. 38 käsutusse, mis pärast Eesti iseseisvumist kandis esialgu nime Rakvere Kutsekeskkool ning 2008. aastast kannab nime Rakvere Ametikool ¹

Rakvere Õpetajate Seminari peahoonele on olemas Muinsuskaitse eritingimused remonttöödeks, mille koostas F. Tomps, mis on kooskõlastatud esialgselt 20.04.2004 ja kooskõlastust on pikendatud 15.03.2010.a

¹ Rakvere Ametikooli koduleht internetis

2010.aastal tellis Rakvere Ametikool hoone kordategemiseks remont-restaureerimise projekti. „Amhold OÜ”-s tehtud projekti konstruktiivse osa tegijana oli minu tööülesandeks koostada Rakvere Ametikooli renoveerimisprojekti ehitustehniline ekspertiis ja projekti konstruktiivse osa joonised. See on ka põhjuseks, miks ma valisin lõputöö teemaks Rakvere Õpetajate Seminari peahoone.

Käesoleva töö sisuks kujunes Rakvere Õpetajate Seminari peahoone ehituslugu. Hoone oma kireva ajaloo ja suurte teemasid ja probleeme palju, seetõttu olen teinud lõputöö üldistatult, keskendudes rohkem ehitustehnilisele ajaloole ja olemasoleva olukorra kirjeldusele. Samuti on ainult põgusalt käsitletud siseviimistluse osa. Lõputöö kirjutamise ajal kestab töö ehitusega parallelselt autorijäreelvalve korras. Lähtuvalt sellest on kogu lõputöö kirjutatud inseneri vaatevinklist vaadatuna.

Käesoleva töö kirjutamisel on lähtutud Eesti Kunstiakadeemia Muinsuskaitse ja Restaureerimise Osakonna poolt töö koostamiseks esitatud nõuetest. Töö põhiosas antakse ehitusajalooline ülevaade, käsitletakse konstruktsioone ja olukorda enne restaureerimistöde algust 2011.aastal. Töös kasutatud fotode allikas on ära märgitud ainult siis, kui need ei ole lõputöö autori enda tehtud. Arvestades hoone mahtu, on restaureerimisettepanekutes ära toodud kõige tähtsamad suunad, laskumata detailidesse. Kasutatud on ka projekteerimise käigus teiste poolt tehtud uuringuid (näiteks värviuuringud).

2. PÕHIOISA

2.1 Ehitusajalooline ülevaade

2.1.1 Algne peahoone

1909. aastal pidas Vene tsaarivalitsuse haridusministeerium vajalikuks avada Eestis spetsiaalne kool õpetajate ettevalmistuseks. Esialgu leiti, et selline kool võiks asuda Narvas. Narva poolt väljapakutud tingimused kooli rajamiseks aga ei rahuldanud Balti koolituskeskust Riias ja uus ettepanek õppehoone rajamiseks tehti Rakverele. 24. märtsi 1910. a pöördumises Rakvere linnapea poole sooviti saada 4 tiinu maad päris uue hoone ehitamiseks. Lõppotsuse kaalumise kas Narva või Rakvere kasuks kestis pea kaks aastat, kuni uue kooli direktoriks kinnitatud rahvakooli inspektor Aleksander Vassiljevitsš Orlovski toetas Rakvere pakkumist ja see sai määravaks.

29. märtsil 1910 eraldas Rakvere linnavolikogu 4 tiinu maad linna servas tulevasele õppeasutusele tasuta. (vt. krundi plaan lisa nr.4)

Seminarihoone projekt telliti Riia õpperingkonna arhitektilt A.Gieselbaschilt, kes oli suurte kogemustega spetsialist koolihoonete kaasaegse projekteerimise alal. Projekt valmis 1913. a ja sama aasta sügisel alustati ehitustöödega. Nurgakivi pandi uuele õppeasutusele 22. mail 1914. 1.august 1914 oli peahoone toorehitus väliselt valmis, algasid sisetööd ja jätkus kõrvalhoonete ehitamine.

Projekt nägi ette kolme iseseisva hoone rajamist: kolmekorruseline õppekorpus auala, söökla, magala ja võimlaga; üheks kõrvalhooneks kahekorruseline õpetajate elamu, teiseks kahekorruseline hoone direktori eluruumideks, teisel korrusel isolaator ja mõni töötaja korter. Kuigi eskiislahenduse järgi (lisa nr.4) paiknes üks kõrvalhoonetest peahoone taga, ehitati kõigi kolme hoone fassaadid ühele sirgele ehitusjoonele. Õuele planeeriti kelder, tõllakuur, hobusetall ja töökoda-majandusruum.

Foto 1. Vaade hoonete rühmale Piiri tänava poolt. Foto on aastast 1922, kuna pärnaallee on juba rajatud. Allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

Foto 2. Rakvere Õpetajate Seminar 20-ndatest aastatest Allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

1915.aasta sügiseks lõpetati kõigi kolme maja viimistlemine. Heakorrastusest valmis revolutsioonieelsel perioodil sillutatud peatee (Piiri tänavani). Pärnaallee ja kuusehekid istutati 1921.a; järgmistel aastatel rajati alleest lääne suunas õppeaed ja idasuunas staadion.

„Kavandatud hoonete kolmikus on valitsevaks arhitektuurseks aktsendiks keskmine peahoone. Peahoone fassaad on lahendatud klassikalisel põhimõttel, kus kandvale rustikaalse viimistlusega põhikorrusele järgneb rangemas arhitektuurirütmis teine korrus ja sellele lõpuks märksa rikkalikuma arhitektuuriga kolmas. Kolmas korrus lõpetab hoone fassaadi arhitektuurse kontseptsiooni kaarakendega ja risaliidi ulatuses eenduva karniisiga, millele toetub astmikfrontoon ja atikarinnatis. Hoone keskosas eenduv risaliit ja sammastele toetuv rõdu peasissekäigu kohal rõhutavad fassaadi sümmeetrilist lahendust. Kõrvalhoonete arhitektuur on oskuslikult allutatud peahoonele, kusjuures autori poolt kavandatud arhitektuurne triptühhon tervikuna on 19. sajandi Baltikumis moes olnud klassitsismi järelkaja.”²

Foto 3. Rakvere Õpetajate Seminari peahoone fassaad. Foto enne 1921.aastat. Allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

Peahoone väline kuju on püsinud läbi aastakümnete sama – kolmekordne viilkatusega H-kujulise põhiplaaniga. Esimese korruse fassaadiosas paiknesid garderoob, kantselei ja direktori kabinet, pikas keskosas raamatukogu ja inspektori kabinet, käsitööklass. Tagatiiva lääneküljel on pidevalt olnud võimlakompleks.

² Katkend Muinsuskaitse Eritingimustest, koostanud F.Tomps 2004

Teisel ja kolmandal korrusel paiknesid klassid ja internaadiruumid. Kolmanda korruse fassaadiosa keskel avar aula. Mõlemal pool aulat olid klassiruumid, mis olid aulaga ühendatud kahepoolsete hiigelustega. Aula läänepoolset ruumi kasutati klassina, vajadusel aula suurendamiseks, idapoolsesse oli rajatud kodukabel.

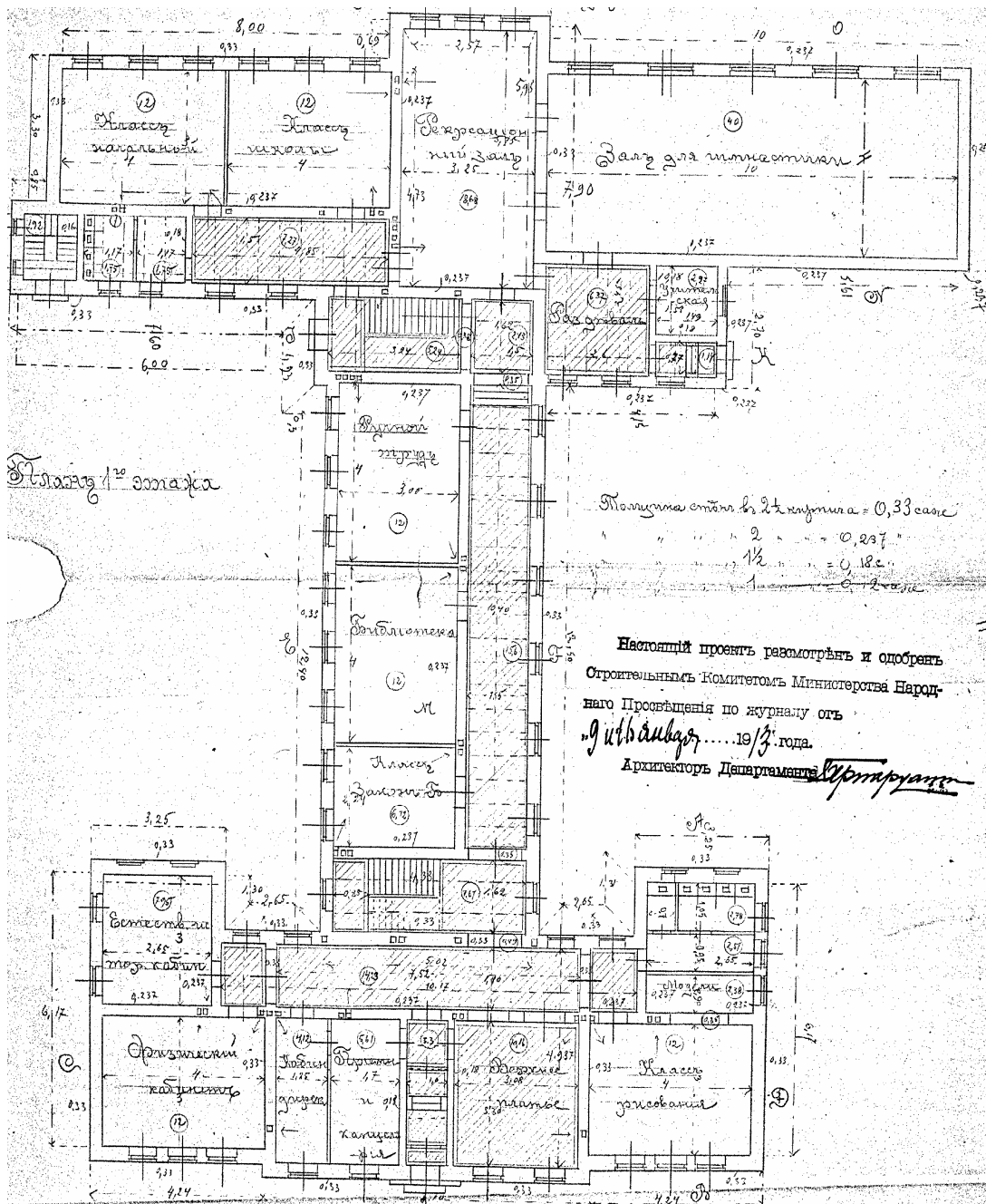

Foto 4. Õppekorpuse eskiisprojekti 1.korruse plaan aastast 1913. (vt.lisanr.4)

Fotod 5 ja 6. Hoonetekompleks 1930-ndatel aastatel. Allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

2.1.2 Ümber- ja juurdeehitused

Läbi ajaloo on hoone välisarhitektuur hästi säilinud. Kuna hoones on pidevalt olnud kool, on siseruumide ümberehitused piirdunud vaheseinte lammutamise ja juurdeehitamisega.

Ruumide funktsioone on aga aja jooksul tihti muudetud: nii näiteks erinevad need eskiislahenduses olevatega. Kodukiriku väljaehitamise idee on päevakorral alles 1915.aastal. Sellest aastast on säilinud altari asukoha eskiislahendused ja viimistlustööde hinnakiri (vt.lisanr.4). Praeguseks on kodukiriku ruum ümber ehitatud lavaks, idapoolsed suured uksead on kadunud ja nende asemel on lava-ava.

Foto 7. Vasakul aula sisevaade idapoolsele siseseinale aastal 2010, paremal sama siseseina originaalne lahendus suurte ustega (ajalooline foto Tallinna Ülikooli arhiivist)

Erinevused on hoone esimese korruse tagatiiva idapoolses osas- projektis on rekreatsiooniruum ja klassid. Kõikide allikate järgi on seal aga olnud pidevalt söökla, ka praegu. Erinevad on ka avade asukohad koridori seinal. Rekreatsiooniruumi ja praeguse söökla vahelisel seinal on suurte kaaravade jäljed, eskiislahenduses neid ei ole. Need olid ette nähtud kas hilisemates projektijoonistes või tehtud juba valmisolevasse hoonesse .

Õpetajate Seminari hoone oli 1932.aastast kuni 1947. aastani kaitseväge käsutuses ja sai sõja ajal erinevaid kahjustusi. Vastavalt Olivia Saar-Valdmaa mälestustele ühest 1946. aasta juulikuu päevast, kui ta mööda pärnaallee astus: “Pilt, mis mulle maja ette jõudes avanes, oli rabav - koolimaja esimese korruse aknast vaatasid välja hobused. Raske on seda kokkumisest, imestusest ja arusaamatusest segast tunnet kirjeldada. Nii ma seal seisin ja ei osanud aru saada, kuidas võisid hobused kooliruumidesse sattuda. Kes oli nad sinna toonud? Ja kas see üldse oligi enam kool?” See oli siiski koolimaja. Oli vaja teha tööd, ränka ja tasuta. Keegi ei kurtunud ega halisenud. “Tegime mitmesuguseid töid: raiusime seintesse auke, tegime võimla põrandat ja maalritööd, vedasime metsast puid ja jaamast põlevkivi ja sütt,” kirjutas Aliise Vaasmaa (Siiber). ” .

Hoone valmimisest kuni 1950-ndate aastateni püsis peahoone väliskuju praktiliselt muutumatuna, tehti küll sees remonti (sõjakahjustuste likvideerimiseks) kuid välismaht säilis.

1950-ndast aastast on pärit „Kommunaalprojekti” poolt tehtud töö, mille järgi hoone keskosa keldri kõrvale ehitatakse küttematerjali hoidlad, keldrisse tulevad katlaruumid, majahoidja lao- ja tööruumid ning kitsamasse ossa varjend. Samas projektis on ette nähtud võimla kõrvalhoone laiendamine (ei ole teostatud) ja keskosa läänepoolse hoovi poole lahtised rõdud kõigil kolmel korrusel (ei ole teostatud), samuti läänepoolne evakuatsioonitrepikoda (ei ole teostatud).

Tänaseks on maa-alune küttematerjali hoidla laienenud. Ruumid on raudbetoonist, kõige hilisema variandi ehituse aeg ei ole teada. Samas küljes olnud peahoone keldri külgakende avad on kinni laotud.(vt.foto 4). Sisepääs juurdeehitatud keldrisse rajati hoovi.

1957-ndal aastal samuti „Kommunaalprojekti” poolt tehtud töös number T-1084/57 on ära näidatud peahoone tagatiivale juurdeehitus, kus asuksid söökla ja õppekabinetid, internaatkorpuse ja seda peahoonega ühendav 3 meetri laiune galerii. Asendiplaanil on endiselt võimla kõrvalhoone laiendus, avarõdu ja evakuatsioonitrepikoda. Krundile on veel märgitud uus katlamaja ja garaaž.

Tagatiiva juurdeehituse juures on säilitatud hoone korruselisust ja katuse kõrgust. Seinad laoti silikaattellistest, vahelaed raudbetoonpaneelidest, viilkatuseks lihtne pärlinkatus toolvärgil. Vana ja uue hooneosa piir on hästi nähtav pööningul, kuna on jäetud alles algsed kelba sarikad ja samuti on hästi säilinud vana otsaseina krohvitud karniis.

Internaatkorpuse koos ühendusgaleriiga valmis 1962-sel aastal . Hoone on kolmekordne. Nii ühiselamu kui ka galerii on laotud silikaattellistest, vahelaed raudbetoonist.

1975/76 aastate remondi käigus lammutati võimla puidust avariiline katuse kandekonstruktsioon. Uus katus tehti 12m raudbetoonist kumerplaatidest.

2002/2003 aasta kapitaalremondi käigus on tugevdatud tagatiiva suuresildelisi puitvahelagesid. Samal ajal on ümber ehitatud köögiplakk ja vahetatud välja osas välisaknaid. Pööningul on näha mitme remondietapi jälgi. Fassaaditiiva ja keskosa ühenduskohale katusele on lisaks ehitatud tsiviilkaitseotstarbeline ruum: valjuhääldi häire andmiseks.

2010ndal aastal valmis peahoone tagatiiva otsa ehitatud suur Rakvere Ametikooli praktikabaasi hoone.

2.2 Hoone ehituskonstruktsioonide kirjeldus

Foto 8. Rakvere Õpetajate Seminari peahoone aastal 2010.

1913. aastal projekteeritud Rakvere Õpetajate Seminari peahoone on H-kujuline osalise keldriga kolmekorruseline hoone.

Vundamendid ja keldriseinad – maa-alune osa on laotud paekividest, müüripaksusega 70-100cm, sokliosa tellistest. Müürid on laotud lubimördil ja on pinnasest isoleerimata. Sokkel on krohvitud. Juurdeehitatud tahkekütusekelder on tehtud raudbetoonist.

Seinad – kandvad välis- ja siseseinad on laotud tellistest . Välisseinte paksused on 700 ja 510mm, siseseinad vastavalt 380 ja 250mm. Välisseinad on krohvitud. Mittekandvad siseseinad on puidust.

Vahelaed - Keldri vahelaed on hoone keskosas võlvitud, tagatiiva juurdeehituses betoonist. Korruste vahelaed hoone vanas osas on puidust taladel. Talade ristlõige on fassaadiosas 20x27

sammuga 90cm ja klassiruumides 20x33 sammuga 80cm. Juurdeehituse vahelaed on raudbetoonpaneelidest. Koridoride vahelaed on raudbetoonist terastaladel.

Katus – peahoone katuse kandekonstruktsiooniks on vahetoetusega pärlinkatus. Pärlinid on toetatud välis- ja vaheseinale posti ja kaldtugedega. Pikema sildeava korral hoone tagumises tiivas on pärlini toetuseks kasutatud lihtsaid ühe postiga kolmnurksõrestikke. Samade sõrestike külge on riputatud ka 3-nda korruse laetalad.. Aulapealset konstruktsiooni kannavad 4 trapetsturvikut, mille külge on riputatud ka aula puidust laetalad. Sarikad ja pärlinid on ristlõikega 12x18cm, sarikate samm 140cm. Roovid 5x5cm on sammuga ~300 mm. Katusekatteks sileplekk. Võimla katuslaeks on raudbetoonist kumerplaadid.

Peahoonet ja juurdeehitatud ühiselamut ühendab tellistest seintega ühekordne galerii. Galerii katuslaeks on raudbetoonpaneelid, peal puidust madala kaldega puitkonstruktsioon, katusekatteks sileplekk.

Hoone aknad ja ukSED on puidust, säilinud on palju kultuuriväärtuslikke aknaraame ja aknafurnituuri.

Foto 9. Vaade hoone tagatiivas asuvale praegusele võimlahoonele, ühendusgaleriile ja 1962. aastal ehitatud ühiselamule. Võimlale on ees algsed originaalaknad, lamekatuse asemel oli algselt viilkatus.

2.3 Olemasoleva olukorra hinnang

2.3.1 Hoone tervikuna

Rakvere Õpetajate Seminari peahoones on pidevalt tegutsenud koolina. Hoone eest on mingil moel ikka hoolitsetud ja seetõttu on ta läbi aastakümnete üldiselt rahuldavalt säilinud. Välisel vaatlusel on maja kandekonstruktsioonid rahuldavas seisus. Vundamendid on pragudeta. Kuna puudub vundamentide väline hüdroisolatsioon ja hoone vihmaveetorude alumised otsad aegajalt ikka katki, on sokliosal niiskuskahjustused. Sellest tulenevalt on tsementkrohv soklilt osaliselt maha koorunud ja hoone välisnurgad katki.

Puudub hoonet ümbritsev sillutisriba. Vihmaveetorudest alla voolav vesi jookseb praktiliselt vundamenti kõrvale murule kastes viimast ja ujutades hoovi.

Foto 10. Vaade hoone läänepoolsele soklile. Näha on niiskuskahjustused, kinnikaetud valgusšaftid keldriakende ees ja esimese korruse koridori originaalaken koos plekiga.

Arhitektuurse elemendina on kasutatud horisontaalseid profileeringuga korrustevahelisi karniise. Karniise katvad plekid on katkised, kohati puuduvad hoopis. Hoone fassaadis on palju niiskuskahjustusi, eriti sisenurkades, põhjustajateks vihmaveetorude ja karniisiplekkide ebarahuldav olukord, kolmandal korruse akende kohal aga katusepleki lõpu puudulik vormistus räästasõlmes ja katuse läbijooksud.

Fotod 11: Võimla kõrvalhoone ja kesktiiva vaheline nurk. Vihmavesi on suunatud mööda soklit alla valgusšahti.

Foto 12: ühendusgalerii ja tagatiiva ühendusnurk, näha võimla originaalaken. Niiskuskahjustest järeldades on konkreetne nurk kaua ilma vihmaveetoruta olnud.

Foto 13, all: Vaade peahoone idapoolsele sisehoovile. Paremal hoone keskosa, otse tagatiib juurdeehitusega ja ees keskosa kõrvale ehitatud nn. tahkekütuse kelder.

Hoone keskmise osa all oleval keldril on võlvlagi. Kõrgus keldri võlvlae alla on 2,6m. Kuna keldriruumid asuvad siseseinte vahel, on kelder kuiv ja tehniliselt heas seisukorras. Hoone tagatiiva all oleva keldri lagi on raudbetoonist, keldrilae kõrgus 2,1m. Tehniline seisund hea.

Peahoone keskosa kõrvale on ehitatud maa-alused keldriruumid, mida kunagi kasutati tahke kütuse hoidlana. Sissepääs on hoovist. Kuna ruum on seisnud hooldamatult väga kaua aega on katusekate täielikult amortiseerunud ja sammaldunud. Katuse kalle on väike ja kõik sadeveed ja lumi jääb katusele pidama. Olemasolev tuulutuskorsten on ilma katteta - kõik vesi jookseb otse sisse. Seetõttu on olemasolev lae betoonist konstruktsioon pidevalt läbimärg. Laes olevad ilmselt raketisena kasutatud puitprussid on märjad, (ülevaatuse päeval) tilkus kõikjalt vett. Lage toetavate R/B talade seisukord on väga halb- kohati on betoon katki ja märg, nähtav talade armatuur läbi roostetanud. Nii betoonist välistrepp kui ka maapinnast väljulatuivad betoonseinad on sammaldunud ja amortiseerunud.

Fotod 14 ja 15. Vaade läänepoolsest sisehoovist fassaaditiiva ja keskosa ühendusnurgale ja võimla kõrvalehitisele.

Peafassaadi rõdu kandepostid on krohvikahjustustega, kandetaladelt on betoon maha pudenenud jättes nähtavale roostega kaetud terastalade pinna.

Foto 16. Rõdu kahjustustega kandetala. Terastalade betoonivabad pinnad tugevalt roostetanud

2.3.2 Vahelaed, koridorid ja trepikojad

Peahoone koridoride vahelaed on betoonist terastaladel. Klassiruumide vahelaed, sealhulgas ka pinnasel põrandad, on puidust.

Peahoone fassaadiosa 1. korruse põrandad on puidust: 80- 90cm sammuga taladel on 43mm põrandalauad. Kuna vundament on väljaspoolt maapinnast isoleerimata, pääseb niiskus mööda vundamenti põrandani. Sel põhjusel on seintele toetuvad talade/laagide otsad kohati puidumädanikust kahjustatud. Seda eriti välisseinte ääres. Samuti on osaliselt kahjustatud põrandalaudade alumised pinnad, rullmaterjali all olnud aga täielikult kahjustatud. Keldrilaele ehitatud puittaladel vahelaed on rahuldavas seisus.

Välisel vaatlusel on hoone keskosa 1. ja 2. korruse klassiruumide põrandad tugevate läbivajumistega. Vahelaetalade sille on suur, seinast seinä 6,5m ja samm 90cm. Talade otsad on korras.

Hoone tagatiiva puidust vahelaetalade sille on 8,5 m ja hilisemate remonditööde käigus on vahelagesid toestatud läbi kolme korruse ulatuva teraspostidest ja –taladest karkassiga. 2010 aastaks oli alustatud vahelaetalade tugevdamist: kolmanda korruse põrandatalad tugevdati profiilterasest külgtaladega ja teise korruse ajutine tugitala on eemaldatud. Millegipärast on tööd pooleli jäänud.

Fotod 17 ja 18. Esimese korruse pinnasele ehitatud põrand peale avamist. Pealtnäha rahuldavas seisus põrandalauade alumised pinnad ja kandetalad on puidumädanikust kahjustatud.

Hoone mõlema trepikoja betoonist valatud astmete esiservad on kulunud ja kohati murdunud. Säilinud on trepivõred ja puidust käsipuud. Koridoride ja trepikodade põrandad on plaaditud. Kui esimese korruse koridoride ja trepikodade põrandad on kaetud uue plaadistusega siis teise korruse koridoride põrandatel on säilinud algne erineva värvitooniga mustrisse laotud plaadistus. Hilisemate remonttööde ajal on see kaetud epovaigust kihiga, mis tänaseks on osaliselt maha koorunud.

Foto 19. 2.korruse trepikoja põrand. Algne plaadistus on kaetud nüüdseks juba kulunud epovaigust kattega.

Fotod 20 ja 21. Vasakul oleamasolev koridori pörand fassaaditiiva 1.korrusel, paremal vaade tagumise trepikoja trepile 1.korruse koridori suunas. Trepi astmete esiosad on kulunud ja kohati murdunud. Koridorid ja trepiastmed on kaetud epovaigust kihiga.

Fotod 21 ja 22. Vasakul hoone koridor arvatavasti 1930-ndatest aastatest. Paremal 2.korruse koridor aastal 2010. Vasakpoolse foto allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

Foto 23-26. Vaated aulale. Üleval kolm fotot aastast 2010. All:esimese vabariigi aegne pilt aula idaseina suunas. Allikas: Tallinna Ülikooli arhiiv

Foto 27. Sisevaade võimlasse aastal 2010. Saali lae moodustavad R/B katuse kumerplaadid, akendeks algsed originaalaknad. Otsaseinas on näha algsed metallist konstruktsioonid võimlemisatribuutika kinnitamiseks. Seintel vineertahveldus.

Foto 28 ja 29. Vasakul: võttes lahti võimla seina vineertahvelduse, tuleb alt välja algne profileeritud püstlaudis. Paremalt: 1.korruse söökla otsaseinas peale krohvi eemaldamist välja tulnud kaaravade tellismüüritise serv. Läbi ukse on näha söökla laetalade terasest toeraam.

2.3.3 Siseviimistlus

Kogu hoone interjäär on algsega võrreldes muutunud korduvate hilisemate viimistluse tõttu. Vastavalt ARC Projekti tööle nr. 2010-017 on klassiruumid ja koridorid olnud kaetud lubivärviga. Hilisematel kihtidel on seinalaosas kasutatud ka õlivärvi ja temperat. Klassiruumides oli levinud viimistluslahendus, kus seinapind on tugevatoonilise horisontaaltriibu abil kaheks eriväviliseks tsooniks jagatud. Ülevalpool on kasutatud heledat, alumistes kihtides tumedaid toone. Koridorides on kasutatud trafarettmustriga jaotust. Kasutatud on lihtsa lahendusega trafarettmustreid, enimkasutatud seinte värvitoonideks on helehallid, roosad, kollased ja sinised (lubivärvid), mustrid ookeri ja ultramariini toonides. Hilisematel kihistustel (õlivärv ja tempera) on toonid intensiivsemad – kollased ja pruunid. Jaotuste vahelised triibud on enamasti punased.

Fotod 30 ja 31. Vasakul sondaaž 1.korruse koridoris, paremal sondaaž 3.korruse klassiruumist.

2.3.4 Katus

Olemasolev katuseplekist katusekate on täielikult amortiseerunud ja sajab läbi. Läbisadamine on kestnud väga kaua- hoone tagatiiva ja keskosa katuse neelu ümbruse kandekonstruktsioon on läbi teinud avariiremondi. Asendatud on neelusarikas ja osa pärlinitest ja tugedest. Parandamisel on kasutatud juhuslikke puidu ristlõikeid, ei ole kinni peetud algsest kandekonstruktsiooni lahendusest.

Suured veekahjustused on kogu roovitel ja sarikatel. Katuseakna juures on sarikad osaliselt

kahjustatud ka puidumädanikust. 3-nda korruse laes on näha läbi pööningu vahelae imbunud vee kahjustusi. Aula kohal oleva katuse kandekonstruktsiooniks olevate 4 trapetsturviku tehniline seisukord on halb. Turvikutel on näha tulekahjujälgi, kaldtoed on küljelaudadega toetatud. Ülevaatusel ajal avamisi täies ulatuses teha ei saanud, seetõttu tegelik olukord selgub ehituse käigus.

Foto 32. Vaade hoone keskosa tagatiivaga ühendavale neelukohale. Näha on pööningu mitterahuldav heakord ja kuidagimoodi lapitud sarikad.

Foto 33. Aulapealne pööning. Vaade katust kandvatele turvikutele.

Foto 34. Aulapealse pööningu üldine heakord.. Vaade peafassaadi pööninguakendele.

Pööningu heakord on halb. Katuse räästaosas on palju auke, mille kaudu pääsevad linnud (enamasti tuvid) pööningule ja ei pääse enam välja. Aastate vältel on kuhjunud orgaanikakiht ja ka muidu prahit: remonditööde jäägid. Algsed katuseaknad on asendatud kolmnurksete lihtsate akendega. Endise kujuga katuseaknad saab aga taastada, kuna üks originaalraam on pööningul alles.

2.3.5 Aknad ja uksed

Hoone välisaknad on pärit mitmest ajajärgust. On säilinud algseid originaalaknaid, seda põhiliselt hoone keskosa ja fassaadi põhikorrusel, kolmanda korruse aulast ja võimla 5 akent. Enamus välisakendest on hiljem osaliselt või täielikult asendatud hilisema raamistusega, mis on edaspidise eksploatatsiooni käigus, seda põhiliselt teisel ja kolmandal korrusel, asendatud tänapäevaste pakettakendega.

Hoone sisemised aknad on kas tervenisti või osaliselt asendatud uutega, samuti siseuksed. Algsena on säilinud hoone peasissepääsu kahepoolne massiivne välisuks.

Foto 35. Rakvere ametikooli peasissepääs aastal 2010. Hoonele iseloomulik avatäidete mitmekesisus. Algetena on säilinud peauks, rõduposti kõrval olev aken ja rõdu välisuks. 2.korrusel on kollaste raamidega uued pakettaknad.

Fotod 36 ja 37. Vasakul vaade hoone keskosale läänepoolsest hoovist. 2 ja 3. korrusel on uued pakettaknad, 1.korrusel on veel säilinud algseid puitaknaid (parempoolne foto).

Fotod 38 ja 39. Vasakul kinnimüüritud keldriaken hoone keskosa idaseinas. Paremalt sama keskosa keldriaken läänepoolses välisseinas.

Algsena on säilinud ka teise korruse rõdule viiv uks ja rõdu barjäär. Rõdu põrand on kaetud uue hüdroisolatsioonikihiga, barjääri alune ja pealne kaetud laia tsinkplekiga .

Foto 40. Vaade 3.korruse fassaaditiiva koridori aknast võimlale.

2.4 Ettepanekud hoone restaureerimiseks

Peahoone tervikuna on hästi säilinud ja on restaureeritav endisel kujul .Põhilised ettepanekud maja restaureerimiseks:

1. Kelder ja sokkel

- Katkised sokliosad parandada, lahtine krohv eemaldada
- Maaalused tahkekütuse hoidla ruumid lammutada (siis saab vabastada ka 1.korruse hoovipoolsed aknad „trellidest”)
- Ümber maja perimeetri teha vundamendile hüdroisolatsioon ja maja äärde sillutisriba
- kinnimüüritud tagumise trepikoja ukseava ja aknaavad vabastada hilisemast müüritisest ja teha uued valguskastid. Akende hävinud sulused uuendada hoone rajamise ajastule sobivas vormis ja kasutada säilinud detaile

2. Fassaadid

- Fassaadide niiskuskahjustused likvideerida
- Lagunenud räästakarniisid parandada, algse kuju saab jäljendina võtta pööningul säilinud karniisi järgi
- Aknaplekid, karniise katvad plekid ,samuti rõdubarjääri kattev plekk uuendada
- Restaureerida peafassaadile jäävad ajaloolised aknad ja koridori aknad. Aulas olevad 5 akent raamistus, lattkremonid, pöörad, hinged ja avamisnupud.restaureerida. Võimla aknad restaureerida
- Säilitada ja restaureerida rõdule viiv kahepoolne klaasitud topeltuks
- Võimla katuse R/B kumerplaadid demonteerida ja võimlale ehitada puidust turvikutega viilkatus

3. Pööning ja katus

- Pööningul eemaldada üleliigsed torud ja detailid, millised ei kuulu säilitamisele ja eksponeerimisele. Restaureerida trepikojast pööningule viivad metalluksed ja panna töökorda. Roostevabad konstruktsiooni metalloosad ja säilitatavad ajaloolised seadmed (paagid jne) puhastada ning konserveerida
- Pööning puhastada prahist ja orgaanikast
- Tagumise tiiva remonditud sarikad asendada originaalijärgsete ristlõigetega
- Tagumise tiiva juurdeehituse laudadest kokkulöödud katuse kandekonstruktsioon asendada uuega, sarnaselt ülejäänud katusekandesüsteemile

- Vana katuseplekk asendada uue tahvelplekiga
- Vana säilinud katuseakna järgi teha uued katuseaknad

3. Siseruumid

- Trepikojad restaureerida tervikruumina: trepikäsipuud ja metallvõred restaureerida. Astmed puhastada epovaigust, pealmine pind parandada
- Säilitada, restureerida ja eksponeerida ol.olevad ventilatsiooniretid seintes.
- Uued ukсед teha vastavalt ette antud joonistele, kusjuures uue ukse tööjoonise aluseks on originaal uks.
- Kolmandal korrusel olev aula restaureerida tervikruumina: Säilitada olemasolev lava ava, ajalooline uks ja laes oleva rosett.
- Koridoride originaalsed põrandaplaadid üles võtta. Terved plaadid säilitada ja katta nendega osa koridorist.
- Siseseinte viimistlusel kasutada värviuuringutes ära toodud värvilahendusi

3. KOKKUVÕTE

Rakvere Õpetajate Seminari (praeguse Rakvere Ametikooli) hoone on üks Rakvere tähelepanuväärsemaid ehitisi, nii arhitektuuri kui mahu poolest. Hilisklassitsistlikus arhitektuuristiilis lahendatud hoonestuskompleks oli nii tehnilise teostuse kui sisustuse poolest omal ajal kaasaegseim kogu Baltikumis. Sellele lisaks veel asjalikult kavandatud territooriumi haljastus ja heakord. Viimane oli võimalik kuna hoonestus koos ümbritseva pargiga projekteeriti varasematest ehitistest vabale krundile. Selle kõige valmimine kokku oli 20. sajandi algusaastail erakordne ehitusalane sündmus Rakveres.

Lõputöös anti ülevaade hoone ehitusloost ja põhiliste ehitusosade tehniline seisukord.

Käsitlemata jäid paljud arhitektuursed detailid ja siseviimistlus.

Peahoone restaureerimise konstruktiivse osa põhilisteks probleemideks saavad olema vahelaed - ebapiisav kandevõime ja väga halvas olukorras olev katusealune. Tuulutamata, pidevad väiksemad või suuremad katuse läbijooksud, terasest veemahuti – selle kõige tulemusena on hoone tagatiiva enamus pööningutalasisid puidumädanikust kahjustatud ja

osaliselt avariilised. Sellest tulenevalt ei saa tervikuna säilitada 3.korruse ruumide lagesid. Eriti keerukaks kujuneb aula lae ja roseti säilitamine, kuna katust kandvad turvikud tuleb kas remontida või asendada hoopis uutega. Puitvahelagede tugevdamisel tuleb kogu vahelae kanne viia terastaladele, kuna sellise pikkusega (6...9m) ja ristlõikega kuiva puitu saab, kui saab, ainult eritellimusel.

Oma põhitöö ajal hoone konstruktsioone uurides, samuti lõputöö käigus tutvudes vanade projektidega, võib järeldada, et hoone vaatamata oma räsitud ja väsinud ilmele on säilinud suuremate muutusteta. Kui võimalik R/B paneelide asemele ehitada restaureerimise käigus algsega sarnane viilkatus ja taastada uuringute järgi fassaadi algne värvilahendus, restaureerida aknad ja siseruumid, saab peahoonele anda tagasi tema eelmise sajandi alguse väljanägemise.

4. KASUTATUD ALLIKMATERJALID

Eesti Riigiarhiiv. Arhivaal ERA.T-2.4-1.284. Rakvere Internaatkool (end. Õpetajate Seminar).
Peahoone üldehitusliku osa tööjoonised. Graafiline osa proj.1602, 1950-1957

Eesti Riigiarhiiv. Arhivaal ERA.T-2.4-1.285. Rakvere Internaatkool (end. Õpetajate Seminar).
Hoone ümber- ja juurdeehituse eel- ja tehniline projekt. Graafiline osa proj.1602, 1950

Eesti Riigiarhiiv. Arhivaal ERA.T-2.4-1.285. Rakvere Internaatkool (end. Õpetajate Seminar).
Hoone kapitaalremondi kavand. Graafiline osa proj.1602, 1957

RGIA Arhiiv (Peterburis). Arhivaal 733-223-16 Ehituskomitee köide nr. 153 16.jaanuarist
1913 (Saadud Rakvere Ametikoolilt)

Eesti arhitektuur III, Piret Lindpere, Villem Raam Tln.1997

Rakvere Õpetajate Seminari peahoone. Remont-restaureerimine. Muinsuskaitse
eritingimused. Koostas F. Tomps Tln.2004

ARC Projekt OÜ töö nr. 2010-017 Rakvere Õpetajate Seminari Peahoone viimistlusuuringute
aruanne. 2010

„Amhold OÜ“ töö nr. T-I-KT-X/01/10.02.16 Rakvere Ametikooli Peahoone remont-
restaureerimine. Tln.2010

Ajaloolised fotod Tallinna Ülikooli arhiivist (saadud Rakvere Ametikoolilt)

5. LISAD

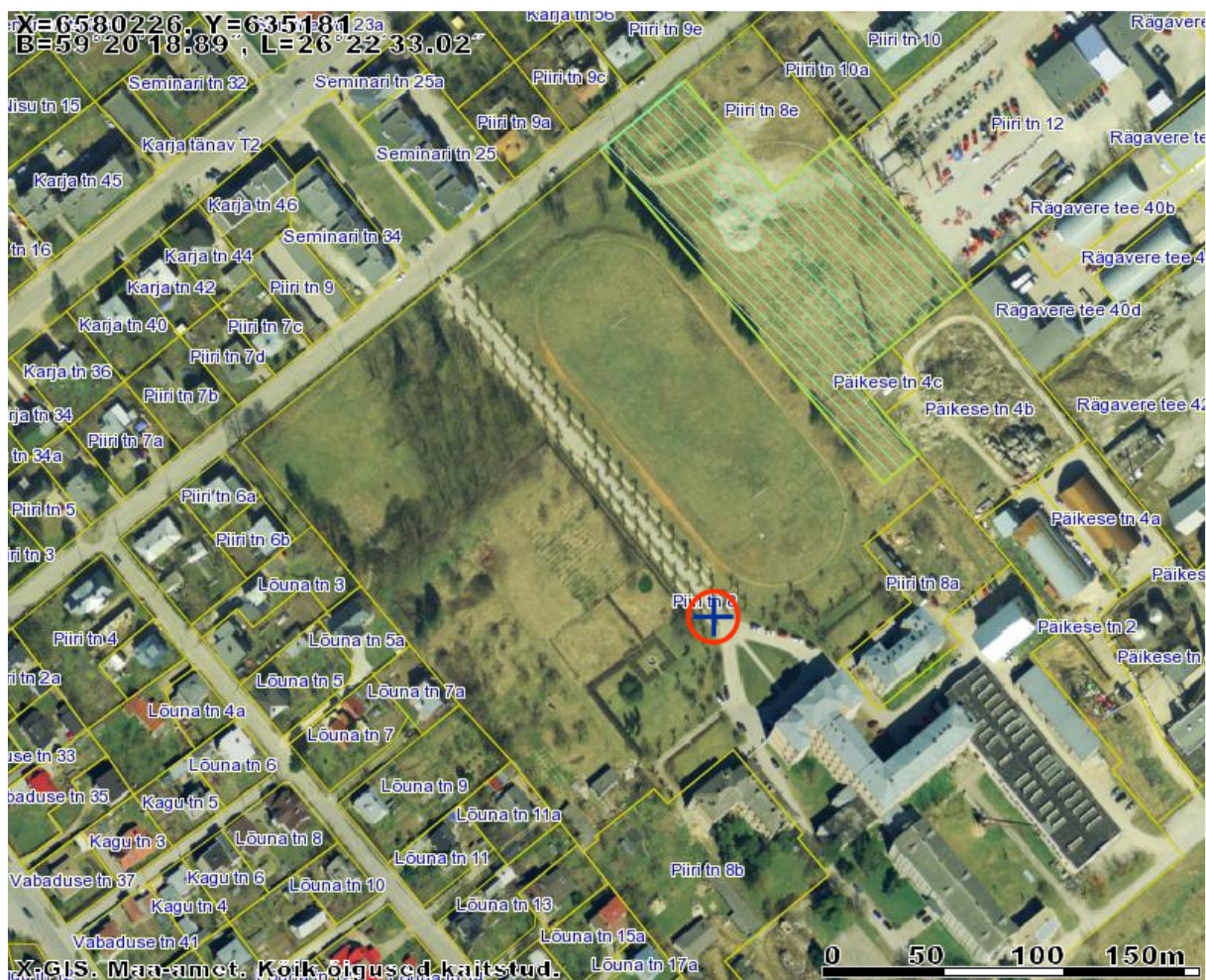
Lisa nr. 1 Asendiplaan

Lisa nr. 2 Krundi plaan

Lisa nr. 3 Inventariseerimine (väljavõte Muinsuskaitse Eritingimustest)

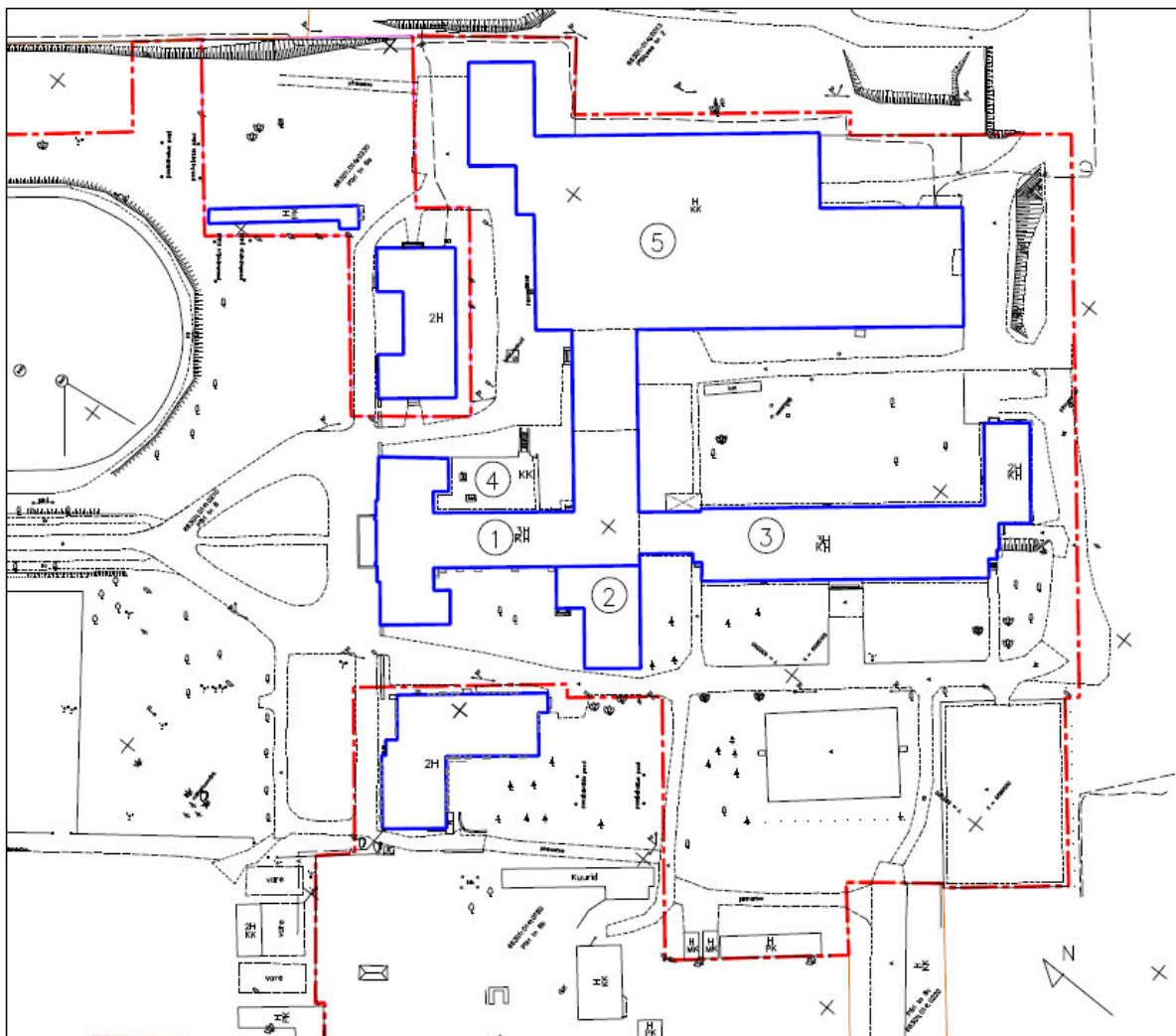
Lisa nr. 4 Väljavõte 1913 aasta eskiisprojektist

Lisa nr.1 Asendiplaan

Joonis 1. Väljavõte Maa-ameti kodulehelt.

Lisa nr.2 Krundi plaan

Joonis 2. Osaline krundi plaan. Punasega on tähistatud krundi piir, sinisega hooned: 1- Seminari peahoone, 2- võimla, 3- 1962. aastal valminud internaatkorpus, 4- maa-alune tahkekütuse ladu, 5- Rakvere Ametikooli praktikabaas. Plaani tegemisel kasutatud „Maainsener OÜ“ poolt 2010 aastal tehtud tööd nr. GEO3444.